

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.12.2020
COM(2020) 838 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643 για τις στατιστικές σχετικά με
τις σιδηροδρομικές μεταφορές**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Απριλίου 2018, για τις στατιστικές σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές¹ ορίζει ότι μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020 και, στη συνέχεια, ανά τετραετία, η Επιτροπή, κατόπιν διαβούλευσης με την επιτροπή του ευρωπαϊκού στατιστικού συστήματος, υποχρεούται να υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και τις μελλοντικές εξελίξεις.

Στο πρώτο τμήμα της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά το ιστορικό του κανονισμού, το πλαίσιο πολιτικής, καθώς και οι χώρες και τα στατιστικά στοιχεία που εμπίπτουν σε αυτόν. Στο δεύτερο τμήμα παρουσιάζονται ζητήματα που συνδέονται με την εφαρμογή του κανονισμού, ενώ το τρίτο και το τέταρτο τμήμα περιλαμβάνουν περιγραφή των πιθανών μελλοντικών εξελίξεων και συμπερασμάτων.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η αρχική νομική βάση όσον αφορά τις στατιστικές για τις σιδηροδρομικές μεταφορές ήταν ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 91/2003². Δεδομένου ότι ο κανονισμός αυτός υπέστη σημαντικές και πολλαπλές τροποποιήσεις, το 2018 αναδιατυπώθηκε για λόγους σαφήνειας με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/643, στον οποίο συγκεντρώθηκαν όλες οι αλλαγές σε ένα νέο νομικό κείμενο.

Σκοπός του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 91/2003 ήταν να παράσχει στην Επιτροπή, σε άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, στις εθνικές κυβερνήσεις και στο ευρύ κοινό συγκρίσιμα, αξιόπιστα, εναρμονισμένα, τακτικά και πλήρη στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών.

Το 2016 ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/2032 επέφερε τροποποιήσεις που αποσκοπούσαν στην επικαιροποίηση και στην απλούστευση της αρχικής πράξης (και, κατ' επέκταση, στη μείωση της επιβάρυνσης για τα κράτη μέλη). Ένας ακόμη στόχος τους ήταν η βελτιστοποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου όσον αφορά τις ευρωπαϊκές στατιστικές για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, καθώς και η ευθυγράμμισή του με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

1.3 ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κατά την τελευταία εικοσιπενταετία η Επιτροπή προτείνει με ιδιαίτερη έμφαση την αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής αγοράς σιδηροδρομικών μεταφορών προκειμένου να ενισχυθεί η θέση τους έναντι άλλων τρόπων μεταφοράς. Οι προσπάθειες της Επιτροπής εστιάζονται σε τρεις κύριους στόχους, οι οποίοι έχουν καίρια σημασία για την ανάπτυξη ενός ισχυρού και ανταγωνιστικού κλάδου σιδηροδρομικών μεταφορών:

- 1) άνοιγμα της αγοράς σιδηροδρομικών μεταφορών στον ανταγωνισμό·
- 2) βελτίωση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας των εθνικών δικτύων·
- 3) ανάπτυξη υποδομών σιδηροδρομικών μεταφορών.

¹ ΕΕ L 112 της 2.5.2018, σ. 1.

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 91/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για τις στατιστικές σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές (ΕΕ L 14 της 21.1.2003, σ. 1).

Ο βαθμός πολιτικής συνάφειας είναι πολύ υψηλός. Στη λευκή βίβλο με τίτλο *Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών — Για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών*³ καθορίζονται διάφοροι στόχοι για ένα ανταγωνιστικό και αποδοτικό από πλευράς πόρων σύστημα σιδηροδρομικών μεταφορών. Έκτοτε, προτεραιότητα αποτελεί η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου με i) την άρση των τεχνικών, διοικητικών και νομικών φραγμών που παρεμποδίζουν την είσοδο στις εθνικές αγορές σιδηροδρομικών μεταφορών· και ii) την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου υψηλής ταχύτητας έως το 2050, οπότε και η πλειονότητα των επιβατικών μεταφορών μεσαίων αποστάσεων θα πρέπει να πραγματοποιούνται πλέον σιδηροδρομικώς.

Τα στοιχεία που συλλέγονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/643 όχι μόνο συντείνουν στην κάλυψη των αναγκών πολιτικής, αλλά αποτελούν επιπλέον πολύτιμο εργαλείο αναφοράς για επιχειρήσεις μεταφορών, πανεπιστήμια, ερευνητές και κατασκευαστές μοντέλων που εργάζονται στον τομέα σιδηροδρομικών μεταφορών.

Σε ερωτηματολόγιο που αποστάλθηκε τον Απρίλιο του 2020 τα κράτη μέλη προσδιόρισαν τα οφέλη που αποκομίζονται από τα στοιχεία των στατιστικών για τις σιδηροδρομικές μεταφορές. Σύμφωνα με τα σχόλια και τις παρατηρήσεις τους, τα στοιχεία χρησιμοποιούνται από: εθνικές αρχές· ερευνητικά ιδρύματα· φορείς της σιδηροδρομικής βιομηχανίας, αυτής καθαυτή, για την ανάλυση και τον σχεδιασμό· θεσμικά όργανα της ΕΕ· διεθνείς οργανισμούς, όπως το Διεθνές Φόρουμ Μεταφορών και η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη· και φορείς χάραξης πολιτικής, για τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση των στόχων και τη λήψη αποφάσεων. Επιπροσθέτως, τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι τα στοιχεία είναι αναγκαία για: την παρακολούθηση της εξέλιξης της δραστηριότητας των σιδηροδρομικών μεταφορών μέσω βραχυπρόθεσμων ελέγχων (βάσει τριμηνιαίων στοιχείων) και μακροπρόθεσμων ελέγχων (βάσει ετήσιων στοιχείων)· τη διενέργεια εθνικών αναλύσεων τάσεων και την εκπόνηση συγκριτικών αξιολογήσεων με άλλες χώρες· την παρακολούθηση της εξέλιξης του μεριδίου των σιδηροδρομικών μεταφορών στο σύνολο των ευρωπαϊκών μεταφορών σε σύγκριση με άλλα μέσα μεταφοράς (διαχωρισμών κατά τρόπο μεταφοράς).

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁴ είναι η νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί να καταστήσει την οικονομία της ΕΕ βιώσιμη, μετατρέποντας τις κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις σε ευκαιρίες σε όλους τους τομείς πολιτικής, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση. Ένα από τα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας είναι η μείωση κατά 90% των εκπομπών από τις μεταφορές έως το 2050, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων δράσεων προτεραιότητας για τη μετάβαση στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα:

- ενίσχυση των πολυτροπικών μεταφορών·
- στήριξη της αυτοματοποιημένης και συνδεδεμένης κινητικότητας σε όλους τους τρόπους μεταφοράς·
- καλύτερη αντιμετώπιση του εξωτερικού κόστους των δραστηριοτήτων μεταφοράς μέσω της τιμολόγησης·
- αύξηση της παραγωγής και της διανομής βιώσιμων εναλλακτικών καυσίμων για τις μεταφορές· και
- περιορισμός της ρύπανσης από τις μεταφορές, ιδίως στις πόλεις.

Προκειμένου να επιταχυνθεί η μετάβαση αυτή, σημαντικό ποσοστό των οδικών εμπορευματικών μεταφορών θα πρέπει να στραφεί προς τις σιδηροδρομικές και τις

³ COM(2011) 144 τελικό.

⁴ COM(2019) 640 final.

εσωτερικές πλωτές μεταφορές (επί του παρόντος, το 75 % των εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών πραγματοποιούνται οδικώς).

1.4 ΚΑΛΥΨΗ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/643 εφαρμόζεται άμεσα σε κάθε κράτος μέλος και είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του.

Όλα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρέχουν τα στοιχεία που ορίζει ο κανονισμός, πλην της Μάλτας και της Κύπρου, στις οποίες δεν υπάρχουν σιδηροδρομικές υποδομές και, επομένως, ούτε δραστηριότητες στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών.

Στοιχεία για τις σιδηροδρομικές μεταφορές παρέχονται επίσης από τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), και συγκεκριμένα τη Νορβηγία, την Ελβετία και το Λιχτενστάιν. Τρεις υποψήφιες χώρες (το Μαυροβούνιο, η Βόρεια Μακεδονία και η Τουρκία), καθώς και μία δυνάμει υποψήφια χώρα (η Βοσνία-Ερζεγοβίνη), παρέχουν στοιχεία σε προαιρετική βάση.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643, οι χώρες διαβιβάζουν στην Eurostat: i) ετήσιες λεπτομερείς στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών· ii) τριμηνιαίες στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών· iii) περιφερειακές στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών (ανά πενταετία, για περίοδο αναφοράς ενός έτους)· iv) στατιστικές σχετικά με τις ροές κυκλοφορίας στο σιδηροδρομικό δίκτυο (ανά πενταετία, για περίοδο αναφοράς ενός έτους)· και v) ετήσιες στατιστικές σχετικά με το επίπεδο μεταφορικής δραστηριότητας για τη μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών.

Από την 1η Φεβρουαρίου 2020, ημερομηνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Eurostat πρόσθεσε στα σύνολα στοιχείων της το νέο συγκεντρωτικό σύνολο «Ευρωπαϊκή Ένωση — 27 χώρες (από το 2020)», στο οποίο δεν περιλαμβάνεται το Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου έως το τέλος του 2020, το Ηνωμένο Βασίλειο συνεχίζει να αποστέλλει στην Eurostat στοιχεία, τα οποία τίθενται στη διάθεση των χρηστών.

2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

2.1 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Ο βαθμός συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/643 όσον αφορά την παροχή στοιχείων είναι πολύ ικανοποιητικός, δεδομένου ότι όλα τα κράτη μέλη διαβιβάζουν τα απαιτούμενα σύνολα στοιχείων. Ορισμένες φορές μπορεί να ανακύπτουν μικρές καθυστερήσεις λόγω αλλαγών σε εθνικό επίπεδο (π.χ. αλλαγές ΤΠ ή στην αγορά σιδηροδρομικών μεταφορών). Ωστόσο, οι καθυστερήσεις αυτές δεν είχαν ποτέ αντίκτυπο στην κατάρτιση των στατιστικών για τις σιδηροδρομικές μεταφορές. Οι χώρες τηρούν τη συμφωνηθείσα μεθοδολογία, διασφαλίζοντας την κατάρτιση αξιόπιστων στατιστικών υψηλής ποιότητας για τις σιδηροδρομικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών στην Ευρώπη.

2.2 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις συλλέγουν στοιχεία χρησιμοποιώντας τις εγκεκριμένες μεθόδους της εκάστοτε χώρας και τα αποστέλλουν στις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την επεξεργασία τους. Το *εγχειρίδιο αναφοράς για τις στατιστικές σιδηροδρομικών*

μεταφορών⁵ της Eurostat περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο για τις εθνικές μεθοδολογίες, με υποκεφάλαιο για τη συλλογή στοιχείων και τη διαχείριση ποιότητας.

2.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η Eurostat έχει ως πάγιο μέλημά της τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης και την απλούστευση των διαδικασιών. Βάσει των σχολίων και των παρατηρήσεων των κρατών μελών, η Eurostat, σε συνεργασία με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, υλοποιεί ειδικές δράσεις για τη μείωση της επιβάρυνσης που συνδέεται με τη συλλογή στοιχείων και την υποβολή εκθέσεων.

Κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 91/2003 τροποποιήθηκε το 2016 προκειμένου να περιοριστεί η διοικητική επιβάρυνση και να απλουστευθούν οι σχετικές διαδικασίες για τα κράτη μέλη. Τροποποιήθηκαν τα ακόλουθα παραρτήματα:

- παράρτημα Β — «Ετήσιες στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές εμπορευμάτων (υποβολή απλουστευμένων εκθέσεων)» — διαγράφηκε·
- παράρτημα Γ — «Ετήσιες στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές επιβατών (υποβολή λεπτομερών εκθέσεων)» — απλουστεύθηκε με την απαλοιφή του πίνακα Γ1 («Μεταφερόμενοι επιβάτες ανά είδος μεταφορών — προσωρινά στοιχεία, αριθμός επιβατών μόνο») και την απαλοιφή του πίνακα Γ2 («Μεταφερόμενοι διεθνείς επιβάτες ανά χώρα επιβίβασης και ανά χώρα αποβίβασης — προσωρινά στοιχεία, αριθμός επιβατών μόνο»)·
- παράρτημα Δ — «Ετήσιες στατιστικές σχετικά με τις μεταφορές επιβατών (υποβολή απλουστευμένων εκθέσεων)» — διαγράφηκε·
- παράρτημα Η — «Στατιστικές σχετικά με τα ατυχήματα» — διαγράφηκε. Έως το 2016 τα κράτη μέλη παρείχαν στην Eurostat και στον Οργανισμό Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοιχεία σχετικά με τα ατυχήματα. Από το 2016 στοιχεία αυτού του είδους παρέχονται μόνο στον Οργανισμό προκειμένου να περιοριστεί η επιβάρυνση για τα κράτη μέλη. Στη συνέχεια, ο Οργανισμός αποστέλλει τα στοιχεία στην Eurostat, η οποία τα διαδίδει μέσω της βάσης δεδομένων που διαθέτει⁶.
- παράρτημα Θ — «Κατάλογος των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων (υποβολή εκθέσεων για τον κατάλογο των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων)» — διαγράφηκε.

Η Eurostat εργάζεται με σκοπό να αναπτύξει αποτελεσματικότερες διαδικασίες για την επικύρωση των στοιχείων και τους ποιοτικούς ελέγχους, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία αποστολή αναφορών στα κράτη μέλη, ενώ η διαβίβαση των στοιχείων θα βρίσκεται ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν από το ερωτηματολόγιο που αποστάλθηκε στα κράτη μέλη τον Απρίλιο του 2020, το πλαίσιο που ορίζει ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/643 είναι επαρκές για την εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών, χωρίς να επιβαρύνονται σε υπερβολικό βαθμό οι ερευνώμενοι. Οι χώρες θεωρούν ότι τα στοιχεία είναι σημαντικά και ότι η επιβάρυνση και το κόστος που συνεπάγεται η συλλογή των στοιχείων για τους ερευνώμενους και τις στατιστικές υπηρεσίες δικαιολογούνται σε σχέση με τα οφέλη που αποκομίζουν από αυτήν. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι δεν νοείται φιλική προς το περιβάλλον εφοδιαστική χωρίς σιδηροδρομικές μεταφορές, έναν τομέα που χρήζει εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης. Προκειμένου να υποστηριχθεί η διαδικασία αυτή,

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/Reference+manual+on+Rail+Transport+Statistics+%28Version+8.01%29/ed767b61-7fca-470a-a9e2-582e4aabcdcb> (διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά).

⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (διαθέσιμο στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά).

απαιτούνται συναφή και αξιόπιστα στοιχεία για τον καθορισμό και την αξιολόγηση διαφορών μέτρων.

2.4 ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Μολονότι τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την ποιότητα των στατιστικών σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές, η Επιτροπή λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για τον εντοπισμό σφαλμάτων στα στοιχεία που λαμβάνει. Η Eurostat διατηρεί αξιόπιστο σύστημα τεχνολογίας των πληροφοριών (ΤΠ) για τη λήψη, επικύρωση και επεξεργασία των στοιχείων και διενεργεί διάφορα είδη ελέγχων στα στοιχεία. Όταν εντοπίζονται σφάλματα, οι χώρες καλούνται να αποστείλουν αναθεωρημένα στοιχεία.

Όσον αφορά τις τεχνικές ρυθμίσεις για τη διαβίβαση των στοιχείων, έχει επιτευχθεί υψηλό επίπεδο τυποποίησης. Μέσω της δικτυακής πύλης EDAMIS, οι χώρες αποστέλλουν στην Eurostat τα στοιχεία, με την απαιτούμενη δομή αρχείου και τον απαιτούμενο μορφότυπο εγγραφής. Μέσω μιας διαδικασίας επικύρωσης, η οποία εφαρμόζεται από το κεντρικό σύστημα ΤΠ, εντοπίζονται σε πρώιμο στάδιο βασικά σφάλματα και εσφαλμένοι κωδικοί, γεγονός που επιτρέπει την ταχεία ενσωμάτωση των πληροφοριών στη βάση δεδομένων παραγωγής της Eurostat.

Αφού ολοκληρωθεί η φόρτωση των στοιχείων στη βάση δεδομένων παραγωγής της Eurostat, διενεργούνται εμπεριστατωμένοι έλεγχοι ποιότητας των στοιχείων που διαβιβάστηκαν. Κατά τους εν λόγω ποιοτικούς ελέγχους εξετάζεται η συνέπεια των πινάκων υποβολής στοιχείων κάθε χώρας, η διαχρονική συνέπεια των πινάκων αυτών και η συνοχή μεταξύ διαφορετικών τύπων πινάκων, ενώ συγκρίνονται παράλληλα τα αποτελέσματα μεταξύ των χωρών εταίρων που υποβάλλουν στοιχεία (έλεγχοι με αντιπαραβολή στοιχείων).

Συνολικά, η ποιότητα των στοιχείων κρίνεται ικανοποιητική. Ωστόσο, απαιτείται η καταβολή περαιτέρω προσπάθειών για τη μείωση των ασυμμετριών που επισημαίνονται στο πλαίσιο των ελέγχων με αντιπαραβολή στοιχείων, μολονότι ορισμένες από τις ασυμμετρίες αυτές οφείλονται σε διαφορές μεταξύ των εθνικών μεθοδολογιών και δεν μπορούν να εξαλειφθούν εύκολα. Η υποβολή στοιχείων για τις μεταφορές υπό διαμετακόμιση χρήζει επίσης βελτίωσης, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με την εναρμόνιση των μεθόδων συλλογής στοιχείων στις χώρες που υποβάλλουν στοιχεία.

2.5 ΠΑΡΟΧΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η Eurostat παρέχει στις χώρες που υποβάλλουν στοιχεία συνεχή μεθοδολογική και τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643.

Στο πλαίσιο αυτής της υποστήριξης, η Eurostat διοργανώνει επισκέψεις στις χώρες προκειμένου να διευκρινιστούν τυχόν ασάφειες. Επιπροσθέτως, η Eurostat διοργανώνει ανά διετία συνάντηση εθνικών εμπειρογνομόνων (ομάδα εμπειρογνομόνων για τις στατιστικές σιδηροδρομικών μεταφορών) από όλα τα κράτη μέλη, τις χώρες ΕΖΕΣ, τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες, με σκοπό την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και τη διεξαγωγή διαλόγου σχετικά με την ποιότητα των στοιχείων, μεθοδολογικά ζητήματα και νέες δράσεις. Η εφαρμογή του κανονισμού συγκαταλέγεται επίσης στα τακτικά θέματα της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων της συντονιστικής ομάδας για τις στατιστικές μεταφορών.

Το εγχειρίδιο αναφοράς για τις στατιστικές σιδηροδρομικών μεταφορών παρέχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση για την εφαρμογή του κανονισμού. Το εγχειρίδιο επικαιροποιείται τακτικά (κυρίως σε ετήσια βάση), ώστε να περιλαμβάνει τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, τεκμηρίωση και κατευθυντήριες γραμμές για τη συλλογή στατιστικών που αφορούν τις σιδηροδρομικές μεταφορές.

Το 2019 η Eurostat, η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη και το Διεθνές Φόρουμ Μεταφορών συνεργάστηκαν στενά και δημοσίευσαν από κοινού την πέμπτη έκδοση του γλωσσαρίου για τις στατιστικές μεταφορών με τίτλο *Glossary for transport statistics*, το οποίο περιλαμβάνει επικαιροποιημένη και βελτιωμένη ενότητα για τις σιδηροδρομικές μεταφορές. Σκοπός του γλωσσαρίου είναι η τυποποίηση των ορισμών που χρησιμοποιούνται στις στατιστικές μεταφορών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

2.6 ΔΙΑΔΟΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η Eurostat δημοσιοποιεί τα στοιχεία που συλλέγονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/643 μέσω της βάσης δεδομένων διάδοσης που διαθέτει, η οποία είναι δωρεάν προσβάσιμη από τον ιστότοπό της. Υπάρχουν 26 πίνακες για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, οι οποίοι επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και συμπληρώνονται από αρχεία αναλυτικών μεταδεδομένων.

Η Eurostat δημοσιεύει στον ιστότοπό της «Statistics Explained» άρθρα, στα οποία τα στοιχεία που αναλύονται απευθύνονται στα μέσα ενημέρωσης και στο ευρύ κοινό⁷. Τα στοιχεία διαδίδονται επίσης μέσω ειδικά προσαρμοσμένων εξαγωγών στοιχείων για τους χρήστες και τους φορείς χάραξης πολιτικής, σε ενημερωτικά άρθρα και δημοσιεύσεις της Eurostat (π.χ. στο εγχειρίδιο στατιστικών με τίτλο *Στατιστικές ενέργειας, μεταφορών και περιβάλλοντος*⁸).

3. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας εξαγγέλθηκε μια δέσμη πολιτικών μετασχηματισμού σε διάφορους οικονομικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών. Οι στατιστικές για τις σιδηροδρομικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών μπορούν να συμβάλουν στον καθορισμό και στην παρακολούθηση στόχων πολιτικής, δεδομένου ότι παρέχουν στοιχεία σχετικά με τους όγκους των μεταφερόμενων εμπορευμάτων, τον αριθμό των επιβατών, τα διανυόμενα χιλιόμετρα, τον εξοπλισμό και τις υποδομές. Πληροφορίες αυτού του είδους συγκεντρώνονται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643 και από προαιρετικά ερωτηματολόγια.

Ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των στοιχείων σε ορισμένες χώρες περιορίζει τις δυνατότητες συλλογής των πληροφοριών αυτών βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643. Η Eurostat, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα εξετάσει αν και με ποιον τρόπο μπορούν να μειωθούν οι περιορισμοί που επιβάλλονται λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρα των στοιχείων.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ευρύτερη κάλυψη των στατιστικών για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, η Eurostat υπέγραψε διοικητική συμφωνία με τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λήψη και τη δημοσίευση στοιχείων που αφορούν:

- i) το μήκος των γραμμών και των τροχιών που είναι εξοπλισμένες με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας (ERTMS)·
- ii) τον αριθμό των σιδηροδρομικών σταθμών που διαθέτουν διευκολύνσεις για άτομα με μειωμένη κινητικότητα.

Τα πρώτα στοιχεία, τα οποία δημοσιεύτηκαν το τρίτο τρίμηνο του 2020, αφορούν το μήκος των γραμμών που είναι εξοπλισμένες με το σύστημα ERTMS.

⁷ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Category:Rail> (διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά).

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-DK-19-001> (διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά).

Επιπλέον, η Eurostat εργάζεται επί του παρόντος για την κατάρτιση πίνακα σιδηροδρομικών αποστάσεων, ο οποίος θα διευκολύνει τον υπολογισμό των δεικτών διαχωρισμού κατά τρόπο μεταφοράς, ανάλογα με την κατηγορία απόστασης, χωρίς να επιβαρύνονται επιπλέον οι χώρες που υποβάλλουν στοιχεία. Ο πίνακας αποστάσεων για τις σιδηροδρομικές μεταφορές βασίζεται στο επίπεδο «NUTS 2» της ταξινόμησης των περιφερειών, ώστε να είναι σύμφωνος με τη συλλογή περιφερειακών στοιχείων για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, όπως αναφέρεται στο παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643. Ο τρόπος ανάπτυξης του πίνακα θα εξαρτηθεί από τις βελτιώσεις των γεωγραφικών δικτύων. Η εφαρμογή του θα εξαρτηθεί κατά κύριο λόγο από τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των σιδηροδρομικών στοιχείων σε περιφερειακό επίπεδο.

Η γεωγραφική κάλυψη των στατιστικών για τις σιδηροδρομικές μεταφορές θα μπορούσε να επεκταθεί λόγω μελλοντικών διευρύνσεων της ΕΕ και της εθελοντικής συμμετοχής επιπλέον χωρών και/ή διεθνών οργανισμών μέσω συμφωνιών συνεργασίας.

Από το ερωτηματολόγιο που αποστάλθηκε τον Απρίλιο του 2020 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν κρίνουν προς το παρόν αναγκαία την τροποποίηση ή τη βελτίωση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/643. Οι χρήστες δεν έχουν νέες ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν. Ωστόσο, νέες ανάγκες συλλογής στοιχείων μπορεί να δημιουργηθούν από νέες εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς πρωτοβουλίες πολιτικής για τη βιωσιμότητα και τον μετασχηματισμό των συστημάτων μεταφορών. Όταν εντοπιστούν ανάγκες αυτού του είδους, θα πρέπει να αξιολογηθούν και να συζητηθούν εγκαίρως στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για τις στατιστικές σιδηροδρομικών μεταφορών.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/643 έχει εφαρμοστεί επιτυχώς και τα αποτελέσματα κρίνονται θετικά. Ο καθιερωμένος μηχανισμός στην Eurostat και σε εθνικό επίπεδο παρέχει τη δυνατότητα κατάρτισης συγκρίσιμων στατιστικών υψηλής ποιότητας.

Η Eurostat καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να συνδράμει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή του κανονισμού και στην κατάρτιση στατιστικών υψηλής ποιότητας. Έχει αναπτύξει σύστημα ΤΠ και έχει καθιερώσει μεθόδους επικοινωνίας που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της επιβάρυνσης που συνεπάγεται η διαχείριση των στοιχείων για τις χώρες που υποβάλλουν στοιχεία. Επιπλέον, η Eurostat παρέχει στήριξη για τη βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων και τον περιορισμό της επιβάρυνσης που συνδέεται με τη συλλογή και την υποβολή τους.

Οι στατιστικές σιδηροδρομικών μεταφορών μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα κατά την ανάπτυξη, εφαρμογή και παρακολούθηση πολιτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκτός από τους φορείς χάραξης πολιτικής, ενδιαφέρον για τα στοιχεία αυτά έχουν εκδηλώσει και διάφοροι οργανισμοί και άλλοι χρήστες, όπως ερευνητές και αναλυτές, ενώ η Eurostat εξασφαλίζει παράλληλα τη διατήρηση του υψηλού βαθμού προβολής των στατιστικών για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, διαδίδοντας τες με ποικίλα μέσα.